

СЕКЦІЯ 1. Іноземний студент у мовному середовищі сучасної України та інших країн у контексті процесів трансформації та глобалізації

Литвин І. П.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
(Івано-Франківськ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ І ЗАСВОЄННЯ ГРАМАТИЧНОГО РОДУ ІМЕННИКА СЛУХАЧАМИ- ІНОЗЕМЦЯМИ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ

Кількість здобувачів вищої освіти серед іноземних громадян щороку зростає. Іноземців приваблює незмінна репутація українських закладів вищої освіти, а також фінансова доступність освітніх програм. Відповідно, зацікавленість українською мовою як іноземною теж набирає позитивної динаміки.

Більшість учених (Ф. Бацевич, О. Потебня, С. Шевчук, З. Кірнозе, Г. Крумм і т.д.) схиляється до думки, що вивчення мов є домінантним чинником у формуванні комунікативних здібностей студента і базою для здобуття професійно орієнтованих знань. Такий лінгводидактичний підхід до навчання є одним із ключових на підготовчому відділенні для іноземних громадян Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Актуальність нашого дослідження зумовлена посиленням гендерного інтересу в сучасному світі, що, зокрема, спонукає до вивчення специфіки вираження родової ознаки і в українській мові.

На нашу думку, для того щоб успішно оволодіти граматичним ладом мовлення, потрібно починати із вивчення граматичного роду іменників.

Вивченням граматичної категорії роду займалися такі науковці, як В. Виноградов, І. Кучеренко, Н. Тоцька, К. Городенська, І. Вихованець,

М. Жовтобрюх, О. Безпояско та інші. Варто зауважити, що серед учених немає однозначності в тлумаченні граматичного роду іменника. Тому, незважаючи на велику кількість робіт вітчизняних та іноземних мовознавців, сьогодні ця проблема й досі залишається відкритою і актуальною.

Іноземцям варто наголосити на тому, що в багатьох мовах іменники можуть бути тільки двох родів – чоловічого або жіночого. Категорія роду в англійській мові залежить від статі і назв істоти чи неістоти, а в тюркських та угро-фінських мовах взагалі немає категорії роду.

Потрібно звернути увагу й на те, що в українській мові усі іменники поділяються на три граматичні роди:

- чоловічий (*чоловік, стіл, біль*), який закінчується на твердий чи м'який приголосний;
- жіночий (*жінка, шафа, аудиторія*), який закінчується на голосну *-а, -я*;
- середній (*око, яйце, завдання*), який закінчується на голосну *-о, -е, -я*.

Окремо виділяють групу іменників спільного роду (*нероба, ледащо, сирота*).

Кожен рід можна визначити, співвідносячи його із займенниками *він, вона і воно* або *цей, ця, це*.

Варто наголосити й на тому, що слова, які перед останньою літерою *я* мають подовжений приголосний звук, належать до середнього роду (пор.: *плаття і сукня*). Це дозволить уникнути плутанини між іменниками жіночого і середнього роду, які закінчуються на *-я*, і забезпечить успішність спілкування.

Потрібно зосередити увагу іноземців і на тому, що не всі іменники в українській мові, які мають нульове закінчення, належать до чоловічого роду (пор.: *тато, собака, коала*), так само як інтуїтивно не можна відносити до іменників жіночого роду всі слова, що закінчуються на

голосний *-а, -я* (пор.: *мати, осінь, фузу*). Тому в деяких випадках родова належність визначається за гендерними ознаками: *тато, батько, суддя* належать до чоловічого роду, а *мадам, пані* – до жіночого, незважаючи на морфологічні ознаки вказаних слів.

Як показує досвід, для кращого запам'ятовування іноземцем роду іменника в українській мові викладачеві варто використовувати на заняттях метод вільних асоціацій (наприклад: *гуаш – вона, тому що фарба, броколі – вона, тому що капуста, нежить – він, тому що ніс, сулугуні – він, тому що сир*). Ефективним є й спосіб поєднання іменника з прикметником чи займенником (наприклад: *У мене вдома живе розумний собака і великий коала. Моя мати – моя найбільша любов*).

Підсумовуючи, зазначимо, що для конструювання правильного граматичного ладу мовлення неможливо нехтувати граматичним родом іменника, адже це неодмінно призведе до неправильного відмінювання іменників, а також порушення щодо узгодження іменника з прикметником та іншими частинами мови.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Горпинич В. О. Морфологія української мови: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Володимир Олександрович Горпинич. – К.: ВЦ «Академія», 2004. – 336с.

2. Сучасна українська літературна мова: Підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; За ред. А. П. Грищенка. – 3-тє вид., допов. – К.: Вища шк., 2002. – 439 с.